

Resum de les opinions del Grup de Lectura en la trobada del 16 de gener de 2012 sobre MALETES PERDUDES, de Jordi Puntí:

Com sempre que el Grup té el plaer de poder compartir la sessió amb l'escriptor, la tertúlia, a més de les opinions dels assistents, es va veure enriquida pels comentaris i les respostes que Jordi Puntí va tenir la gentilesa d'oferir-nos.

La idea més generalitzada entre els membres del Grup va ser que, com a lectors, s'ho havien passat molt bé llegint l'obra. Van considerar-la una història molt especial, d'argument i estructura força originals, que partia d'una idea inicial certament enginyosa i aquesta originalitat es mantenia al llarg del text, fet que ja era suficient per considerar-la una gran novel·la.

Es va dir que l'obra era un cúmulo d'històries teòricament independents, que converteix el llibre en un gran mosaic o puzzle on totes les peces encaixen a la perfecció, on el lector no es perd mai, ja que sempre sap on és malgrat els salts temporals constants que planteja l'estructura de la novel·la.

Els lectors en general van trobar-se també molt identificats amb els personatges i amb els fets de l'obra, ja fos per experiència viscuda o perquè els "Cristòfols", com a personatges i com a narradors, enganxen al lector. L'estil de l'obra també es va considerar molt ben calculat perquè aconsegueix un equilibri entre l'alta literatura i la senzillesa narrativa, punt, evidentment, difícil de trobar.

També, com a generalitat, es va valorar la clara exposició que fa l'obra del contrast entre la Barcelona franquista de les dècades que tracta amb l'Europa democràtica que Gabriel i els seus companys camioners recorren i observen amb sorpresa, on destaca el paper social de la dona europea de l'època, per a la qual potser no era tan difícil ni mal vist ser mare soltera i pujar un fill en solitud, com fan les mares dels diferents Cristòfols.

Tot i que una lectora va reconèixer que al principi l'obra li havia costat un esforç, després va convenir que l'argument l'havia seduït i que ja va ser una lectura que no va poder deixar; també un altre lector va qualificar l'obra d'impossible d'oblidar.

Va fer-se esment al final de l'obra, quan el protagonista Gabriel explica el per què del nom Cristòfol, que majoritàriament es va qualificar de gran història, tot i que s'hi va assenyalar una possible alçada excessiva en el llenguatge de Gabriel.

Jordi Puntí va agrair totes les opinions una per una i va anar comentant i contestant les nostres intervencions. Sobre el registre lingüístic va confessar-nos la dificultat de trobar un to adequat per a cada personatge i també va dir-nos que la tria del nosaltres narrador havia estat tot un repte per a ell, però li va semblar que aglutinava més els Cristòfols en la seva recerca i s'acostaven així més al lector.

Es va parlar de tocs en l'obra de surrealisme, tragicomèdia, d'un cert regust caldersià i d'un esperit en el text comparable a les novel·les de cavalleries. Puntí va dir estar-hi molt d'acord i va citar el Tirant com la primera gran novel·la catalana amb un protagonista viatger, en contraposició a les novel·les de les darreres dècades que acostumen a ser bastant estàtiques, i va comentar que comparava els camioners amb uns cavallers moderns, amb el seu camió Pegaso (el cavall alat) que els duia en cerca d'aventures.

També es va valorar en gran manera l'esforç documental que es percep en tota l'obra, ja sigui en la descripció dels anys 1950, 1960 o 1970, o bé en localitzacions de l'època com els orfenats, la Casa de Caritat o la seva impremta. Jordi Puntí va comentar que s'havia informat amb llibres sobre els orfenats barcelonins, i també l'havia ajudat el testimoni de tipògrafs i d'una persona vinculada a una llibreria, que Puntí visitava per documentar-se, que havia crescut precisament a la Casa de Caritat. L'escriptor també va incidir en la lluita que va mantenir perquè la documentació no destaqués per damunt de l'argument.

Sobre Gabriel, el pare dels Cristófol i veritable motor de l'obra, la gent del Grup va dir que era el típic "galtes" que es fa estimar, que tot i ser una mica impresentable per anar escampant fils per mitja Europa, el temps i el bon record dipositat en les mares fan que el possible odi dels fills s'apaivagui. Puntí va precisar que Gabriel és un personatge passiu, tot s'ho troba a partir de girs atzarosos, i ell de fet no inicia cap acció. L'autor, com a fill únic, també va destacar la solitud dels Cristófol quan ignoren l'existència dels altres, i la seva reacció de dur a terme pràcticament un joc de recerca quan veuen que són quatre germans, el primer joc compartit que poden fer: localitzar el seu pare.

Preguntat sobre la tria del nom "Cristófol", Puntí va explicar que el va preferir perquè era un nom molt semblant en diverses llengües, per la referència a la figura de Cristófol Colom (l'ànima viatgera) i també pel patronatge de Sant Cristófol (el portador de Crist) en el ram dels vehicles de transport i xofers en general.

Sobre el procés de creació de l'obra, Jordi Puntí ens va assegurar que havia trigat set anys a enllestir-la, i que durant els primers tres o quatre anys no sabia pas com l'acabaria. La primera història del llibre, va dir-nos, va ser la de l'aeroport del Prat sota el títol de "La maleta perduda", i basada en la pèrdua d'una maleta en una mudança real. Puntí va voler que la pregunta principal —on és el pare?— que es fan els Cristófol fos també la gran pregunta del lector, la incertesa que mantingués la tensió del text fins al final.

Puntí també va valorar molt positivament la reacció que l'obra ha suscitat entre el ram dels camioners i ens va assegurar que l'havien informat que havien vist un camioner en una àrea de servei llegint el seu llibre. També va ser entrevistat per una revista especialitzada del ram com és "Truck". El mateix Puntí ens va confessar que sol entrar en fòrums de camioners a Internet amb el "nickname" de Petroli.

Un dels retrets que van fer-se a "Maletes perdudes" va ser la seva llargada potser excessiva i un lector va opinar que tal vegada amb cent pàgines menys l'obra seria una novel·la perfecta. Jordi Puntí va comentar que ja havia hagut de sacrificar seixanta pàgines de la seva obra i que li havia sabut molt de greu, i d'altra banda també havia rebut opinions que li demanaven que personatges com Tembleque o el trio de l'aeroport, Sayago, Leiva i Porras, potser demanaven més extensió; va concloure dient que escurçar sempre és la part més dolorosa per a un escriptor. Puntí també va reconèixer que potser al llarg de l'obra hi ha èpoques (va concretar de 1972 a 1975) que potser estan poc explicades en comparació a d'altres.

Demanat sobre la coberta del llibre, Jordi Puntí ens va dir que la primera proposta de l'editorial (la imatge d'un camió) no li va agradar i que llavors va iniciar la recerca d'una foto que expressés moviment, i finalment es va decidir per les quatre fotografies d'un personatge anònim fetes en un fotomaton. Puntí va voler que aquell home representés Gabriel i la seva incapacitat d'estar-se quiet en un lloc.

Del Grup també va sorgir la constatació de les coincidències entre l'obra de Puntí i "L'home de les maletes" de Ramon Solsona, que van més enllà del títol. Puntí va reconèixer haver patit quan va llegir l'obra de Solsona, ja que aquest fet mai no és agradable i pot portar sempre a elucubracions incòmodes. L'obra de Puntí és anterior a la de Solsona, però això tampoc no vol dir que una pugui estar influïda per l'altra. L'element casual és el més lògic i plausible.

Sobre l'antefinal de l'obra (la timba de Gabriel al bar La Carambola) es va dir que tenia tints de comèdia negra i que potser mostrava un to inferior a la resta del text. Puntí va assentir que aquest episodi tenia traces de vodevil i, preguntat sobre la localització del bar, va dir que no existeix en el lloc concret que s'assenyala. També va comentar que un lector del llibre havia contactat amb ell per dir-li que justament vivia en el pis del carrer Nàpols on té el seu refugi Gabriel durant els darrers anys.

La documentació dels capítols de l'aeroport del Prat va ser aconseguida, ens va dir Puntí, de diferents llibres, de La Vanguardia i d'una bona dosi d'inspiració i improvisació pròpies. Davant d'això, una membre del Grup que treballa justament a l'aeroport barceloní va certificar que Jordi Puntí l'havia encertada en la majoria de circumstàncies.

Quan al gran esforç de documentació europea, Puntí va confessar que Internet havia estat, principalment, la seva gran font d'informació, fet que confirma un cop més les bondats de la xarxa de xarxes de cara a la creació literària.

I finalment, davant la gran pregunta que el Grup va fer-li reiteradament —com havia trobat tantíssimes idees diferents—, Jordi Puntí ens va dir que ell es considera un autor a la recerca d'històries, que buscar històries ha de ser la feina principal d'un escriptor, i que un cop redactades, l'autor ha de reescriure molt, llençar molt i no quedar mai completament convençut. Com a exemples curiosos de com aconseguia històries, Puntí va dir-nos que les narracions eròtiques que escriuen Gabriel i Bundó a l'orfenat és un tret autobiogràfic, i que la idea de la botiga de perruques de la Ronda la va tenir a Nova York, quan va anar a tallar-se els cabells en una barberia que sortia a la sèrie "Los Soprano" en la qual el barber era calb...

Com d'habitud, el nostre agraïment més sincer als components del Grup de Lectura per la seva assistència i per les seves contribucions al debat i, molt especialment, a Jordi Puntí per la seva gran amabilitat i deferència, a qui ja considerem un més del Grup. Us esperem a la nostra pròxima cita:

- *Moon River*, de Vicenç Villatoro, Columna, 2011, 184 pg.

(Dilluns, **20 de febrer** de 2012, a les 7 de la tarda)